پەیوەندی کوردو بەرژەوەندی زلـهێزەکان.. ڕەسوڵ بۆسکێنی

هەڵکەوتەی کوردستان لەناوچەیەکی گرنگ و سەرەڕێی چەندان لەشکر و لەنێوان دەوڵەتانی دەوروبەر، وەك پردی پەیوەندی نێوان ڕۆژهەڵات و ڕۆژئاوا، لەلایەکی تر بوونی نەوت و چەندان جۆری کانەسروشتیەکان تیایدا، هەمیشە مایەی چاوتێبڕینی وڵاتە زلـهێز و دەسەڵاتدارەکانی ناوچەکەو دنیابووە.

ئەم بارودۆخە لەسەدەی بیستەمدا زیاتر جێگای سەرنج بووە، لەهەردوو جەنگی جیهانیدا، بەهۆی چڕی شەڕ لەم ناوچەیە، گەورەترین زیان بەرئەم ناوچەیە کەوت، لەجەنگی دووەمی جیهاندا، یەکێتی سۆڤیەت لەباکوورەوە هاتەناو خاکی ئێران و بەشێکی کوردستان کەوتە ژێر دەسەڵاتی سۆڤیەت، لەخوارووشەوە هاوپەیمانان و بەتایبەت بەریتانیا چووە خاکی ئێرانەوە، تەنیا پایتەخت و دەوروبەرەکەی بەهاوکاری ئینگلیز بەدەست ناوەند و حکومەتی ئێران مایەوە.

سۆڤیەت لەو بەشەی لەژێر دەسەڵاتی دابوو دەیویست لەبەرژەوەندی خۆی بەکاری بێنێ، سیاسەتی ڕێبەرانی سۆڤیەت دەربارەی کوردستان بەپێچەوانەی ئازەربایجان بوو، دەیانویست کوردەکان بخەنە ژێرچاودێری خۆیان و بۆ گەیشتن بە ئامانجەکانیان دژی ئێران کەڵکیان لێوەربگرن و لەناو سیاسەتێکی نادیاردا یارییان پێ بکەن، کوردیش بەکەڵکوەرگرتن لەو بۆشایی ئیداری و سیاسیەی ئێران ویستی ئەو دەرفەتە بقۆزێتەوە، ئەوەبوو لەو قۆناغەدا کۆماری کوردستان لەمەهاباد بەسەرۆکایەتی قازی محەمەد پێکهات و کورد بەدڵگەرمی و خۆشەویستیەکی زۆرەوە بەپیر بارودۆخەکەوە چوو.

ئەو مێژووە کورتەی یەك ساڵی تەمەنی کۆماری کوردستان، یەکێکە لەگرنگترین قۆناغەکانی مێژووی گەلەکەمان، کورد دەیویست لەوبارودۆخە تایبەتیەی هاتبووە ئاراوە سوودوەربگرێ، تەنیا ئاواتیان دامەزراندنی کیانێکی سەربەخۆ و دیاریکردنی چارەنووسی کوردبوو، کێشەی سەرەکی کورد ئەوەبوو پێویستیان بەسۆڤیەت بوو، لەو ڕۆژگارەدا باشترین و نزیکترین ئارەکتەر سۆڤیەت بوو، بەڵام دوای کۆنفڕاسی تاران بەرەبەرە سیاسەتی سۆڤیەت لەئێران گۆڕا، دەرکردنی هێزەکانی ئەڵمانیای فاشیست لەخاکی سۆڤیەت و نزیك بوونەوەی هێزەکانی سوپای سوور لەسنوورەکانی ئەوروپای ڕۆژئاوا و دەرهێنانی دەملیۆن تۆن نەوت لەناوچەکانی باشووری ئێران لەلایەن ئینگلیزەکانەوە، ئارەزووی سۆڤیەتەکانی بزواند و گەیشتن بەسەرچاوە

نەوتیەکانی ئێران و شوێنەکانی تری ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست لەساڵی 1943دا، لەسیاسەتی سۆڤیەتدا شوێنی گرت.

سەرەڕای ئومێد و باوەڕی سەرۆکەکوردەکان بەسۆڤیەت، بەڵام ڕێبەرانی سۆڤیەت لەو ترسەی نەکا کوردەکان لەلایەن ئینگلیزەکانەوە هاندرابن و ناوچەی ورمێ بشێوێنن، زۆربەتوندی دژی کردەی سەرۆکە عەشیرەتە کوردەکانی ورمێ وەستان، لەنامەیەکی نهێنیدا لەمپەرخستەبەر گەڕانەوەی سوپای ئێرانیان لەلایەن فەرماندەکانی سوپا و کارگێڕانی سیاسی سۆڤیەت بۆ ورمێ مەحکوم کرد، لەو نامەیەدا کەبەئیمزای مۆڵۆتۆف وەزیری دەرەوەی یەکیەتی سۆڤیەت ئاراستەی باڵوێز و کۆنسوڵگەرییەکان و فەرماندەکانی لەشکری سۆڤیەت کراوە هاتووە: “دەبێت دان بەوەدا بنێین پشتیوانیکردن و یارمەتیدانی کورد لەپێناوی هەوڵ و تێکۆشانیان بۆ بەدیهێنانی خودموختاری و دامەزراندنی کوردستانێکی ئازاد دروست نییە، چونکە لەهەلومەرجی ئێستای ئێراندا ئەوە داوایەکی بێ بناغە و دواکەوتووانەیە”، لەم بارەیەوە (ئار. جی. ڕۆزفێلت) نووسەری کتێبی “کۆماری کورد لەمەهاباد” دەنووسێت: ” لەسەرەتادا سۆڤیەتیەکان بەوە نەگەیشتبوون، لەناو کورددا کاربکەن، هەرچەندە ئەوان لەساڵی 1942 بەبانگکردنی گەورە دەرەبەگەکان بۆ باکۆ جارێك ئەو کارەیان کردبوو، تەنانەت لەبەهاری ئەو ساڵەدا دوای هێرشی کوردەکان بۆ سەر گوندەکانی بەری ڕۆژئاوای گۆڵی ورمێ، سۆڤیەت سوپا و ژاندەرمەری ئێرانی هێنایەوە و دایمەزراندەوە، ” هەرچەندە ئەوان بەهۆی بێدەسەڵاتی لەئاست سوڤیەتدا دەرەتانی هیچ چەشنە جموجۆڵێکیان بۆ نەمابووەوە”.

ئەو کاتە گەلی کورد لەدۆخێکدا نەبوو پەیوەندیەکانی هەمەلایەن بێت، بەناچاری هەموو پەیوەندیەکانی بەسۆڤیەتەوە بەستەوە، بەڵام سۆڤیەت وەك هەمیشە پەیوەندیەکانی وەك تاکتیکی کاتی بەکاردەهێنا، لەلایەکی تر ئەو پەیوەندی و هاوپەیمانێتیەی کورد لەگەڵ سۆڤیەت هەیبوو بووە هۆی توڕەبوونی هێزەکانی ناوچەکە، تورکیا سکاڵای لەسۆڤیەت کرد، کەبەدژی تورکیان و ئێران و دەوڵەتانی ناوچەکە، دەیەوێت هاوکاری کوردەکان بکات بۆ پێکهێنانی دەوڵەتی سەربەخۆ، بەهۆی پەیوەندی کورد لەگەڵ سۆڤیەتدا هێزەکانی رۆژهەلات و رۆژئاوا هیچ مەیلێکیان بۆ کورد نەبوو، وەك دوژمن و نەیار لێیان دەڕوانی و لەبەرامبەردا هێزە رۆژئاواییەکان پشتی ئێرانیان گرت.

لەکاتێکدا کورد تاکەهیوای سۆڤیەت بوو، کەچی ئەوان بەگومانەوە لەکوردیان دەڕوانی، کۆمیساریێڤ بەڕێوەبەری کۆنسوڵی سۆڤیەت لەورمێ بۆ وەزارەتی دەرەوەی مۆسکۆ دەنووسێت:” دەکرێت بڵێین زۆربەی سەرکردەکوردەکان، کەباسی سەربەخۆیی کوردستان دەکەن، دەڵێن ئەم

سەربەخۆییە تەنیا بەیارمەتی سۆڤیەت بەدەست دێت، بۆ ئەم کارەش ئامادەی هەموو چەشنە هاوکارییەکی یەکیەتی سۆڤیەتن و دەڵێن لەسیاسەتی کۆڵۆنیالیستی ئینگلیز تەنیا دەبێت چاوەڕێی کۆیلایەتی کوردبکرێت، بەڵام ئەم وتانە پێدەچێت مەبەستێکی گڵاویان بەدواوەبێت. کورد بەقازانجیانە ئێستا لەگەڵ ئێمە بەئاشتی بژین، دەیانەوێت خۆیان لەپشتی ئێمە بشارنەوە، بەڵام هیچ کاتێك سەرکردەگەورەکانی کورد بەڵسۆزییەوە لەگەڵ ئێمە نابن و تاسەر هاوکاری کردنیان لەگەڵ ئێمە نابێت، سەرکردەکوردەکان لەسەر کێشە سەرەکیەکان و قۆناغە گرنگەگان، پتر کەینوبەینیان لەگەڵ ئینگلیزەکان هەیە.

بەداخەوە کورد هەمیشە لەکاتی ڕێکەوتن و بەستنی هاوپەیمانێتی شێوەیەکی فەرمی و ئاشکرای نەبووە، لەنێوان کورد و هێزی بەرامبەر، هەمیشە پەیوەندیەکانی بێ بەڵگەو نوسراوبووە، ئەمەش بووتەهۆی ئەوەی دواتر ئەو هێزانە لەبەڵێنی خۆیان پاشگەزببنەوە و کوردیش ماڵوێران و دەستخەرۆ بێت، تائێستاشی لەگەڵ دابێت، یەکێك لەهەڵە زۆر کوشندەکانی کورد ئەوەیە، هاوپەیمانێتی لەسەر بنەمایەکی پتەوی دوور مەودانیە، بەدرێژایی مێژوو بەم شێوەیە دووبارەبۆتەوە و ئەنجامەکەشی هەرشکست و تێداچوون بووە، بۆنموونە: هەروەك ئاماژەمان پێدا کۆماری کوردستان بەتەنیا لەگەڵ سۆڤیەتدا هاوپەیمان بووە، هاوپەیمانیەك هیچ گەرەنتیەکی بۆ کورد تێدانەبووە، پەیوەندییەکانی لەگەڵ وڵاتانی ڕۆژهەڵات و رۆژئاوا فراوان نەکردبوو، تەنیا پشتی بەسۆڤیەت بەست بوو، ئەم کارەی بووە هۆی ئەوەی بەیەك جوڵەی سۆڤیەت هەموو شتێکی لەدەست بچێت، هێزە هەرێمی و رۆژئاواییەکانیش بەدوای فرسەتێکەوە بوون، بۆ نەمانی دەسەڵاتی سۆڤیەت لەناوچەکە، ئەوەبوو لەکۆتایدا سۆڤیەت کشایەوە و کۆماری کوردستان ڕوخا.

ئەوە ڕاستە بەشێکی کێشەکان ناوخۆیی بوو، کۆماری کوردستان هێشتا نەیتوانیبوو بارودۆخەکە ڕێکبخات، دەسەڵات لەدەست هێندێك لەخەڵکی نەشیاودابوو، کێشە و ناتەبایی نێوخۆیی و سازانی هێندێك دەرەبەگ و شێخ و مەلا لەبنەوە لەگەڵ کاربەدەستانی حکومەتی ناوەندیدا. هەروەها ماندووبوونی خەڵك لەحاڵەتی وەستانی بەرەکانی شەڕ و ڕێگانەدانی بەرەوپێشچوون و هێرشکردن بۆ سەر دوژمن، ئەمانە هەموو هۆکاری لەدەستدانی ئەو دەسەڵاتە بوو کورد بەدەستی هێنابوو لەکۆماری کوردستاندا.

بەڵام لایەنە گرنگ و خەمهێنەرەکەی ئەوەبوو، بەپێی سیاسەتی زلهێزەکان دەبوایە بەرژەوەندی ئەوانی تێداڕەچاوبکرێ، بۆئەمەش کورد کرایە قوربانی، قوام سەڵتەنە سەرۆك وەزیرانی ئێران

لەسەفەرێکدا بۆ مۆسکۆ بەڵێنیدا نەوتی باکوور بدابە سۆڤیەت، لەبەرامبەر سپاردنی نەوتی باکووری ئێران یەکیەتی سۆڤیەت پاشەکشە لە خاکی ئێران بکات و وازلە هاوکاری کورد بێنێ، لەلایەکی تر سەرۆکانی هاوپەیمانان (چرچیل، ڕۆزفێڵت، ستالین) لەکۆنفراسی تاران بڕیاریاندا شەش مانگ دوای کۆتایی هاتنی جەنگی دووەمی جیهانی هێزەکانیان لەئێران بکشێننەوە و سەربەخۆیی و یەکیەتی خاکی ئەو وڵاتە بەڕەسمی بناسن، دواتریش پاشەکشەی سۆڤیەت لەکوردستان بۆ بەرژەوەندی و لەژێر گوشاری ڕۆژئاواییەکان، ئەمانە بوون بەهۆکاری شکست و قوربانی و نەهامەتی کورد، بەڵام هیچ هۆکارێك هێندەی کشانەوەی سۆڤیەت گورزی گورچکبڕی لەکۆمارەکە نەدا.

بۆیە کورد دەبێت ئەزموون لەهەڵە مێژوویی و ڕووداوەکانی ڕابردوو وەربگرێت، لەمەودوا بەستراتیژیەتی خۆیدابچێتەوە و سوود لەپەیوەندی لەگەڵ هێزە هەرێمی و نێودەوڵەتیەکان وەربگرێت، لەنێوانیاندا سوود لەکێشە و پەیوەندییەکانی نێوانیان وەربگرێت و لەبەرژەوەندی خۆی بەکاریبهێنێت.

دۆخی ئێستای کورد دۆخێکی هەستیارە، ئەگەر هەمان هەڵوێست و ئەنجام دووبارە بکاتەوە، ئەوە هەڵەیەکی کوشندەیە و سوودوەرنەگرتنە لەهەڵەکانی ڕابردوو، دەبێت سەرکردایەتی سیاسی کورد پەیوەندییەکانی فراوان و هەمەلایەن بکات، بۆ ئەمەش سوود لەدۆستەکانی ڕۆژئاوای وەربگرێت، هەروەها لەڕۆژهەڵاتیشدا پەیوەندی لەگەڵ هێز و لایەنە دیار و شیاوەکان پتەوبکات، بۆئەوەی پاڵپشتیەکی هەمەلایەنەی هەبێت و وەك ڕابردوو بەکردارێکی پێچەوانە هەموو شتێکی لەدەست نەچێت.

لەم بارودۆخەی ئێستاش بەهۆی بوونی هێزە ڕۆژئاواییەکان لەناوچەکە، بەتایبەت ئەمریکا، سەرەڕای پەیوەندی بەهێزی لەگەڵ ئەمریکاو هاوپەیمانان کورد پێویستە پەیوەندی لە نێوان هێزە هەرێمیەکانی ناوچەکە فراوان بکات، بەتەنیا پشت بەئەمریکاو وڵاتانی تری ڕۆژئاوا نەبەستێت، ئەگینا بەکشانەوەی ئەمریکا هەمان سیناریۆ دووبارە دەبێتەوە، بەکۆتایی هاتنی دەسەڵاتی کوردی تەواودەبێت، پێویستە کورد سیاسەتێکی باش پەیڕەوبکات لەبەرژەوەندی خۆی سوودلەبوونی هێزە بیانیەکان لەناوچەکە وەربگرێت، ئەمە ئەستەم نیە، بەڵام پێویستی بەهەوڵ و تێکۆشان و بەرنامەیەکی ڕێکوپێك هەیە.

بیرهێنانەوەی مێژوو و ئاماژەدان بەڕووداوەکان و هۆکارەکانی شکستی ڕابردوو، بۆ سوودوەرگرتن و وریابوونەوەیە، تاکو هەمان کارەسات و شکست و ئەنجام دووبارە نەبێتەوە، بۆیە لەبیرهێنانەوەی ڕووداوەکان گرنگتر دۆزینەوەی چارەسەرە بۆ دۆخی نالەباری کورد،

کەپەیوەندیەکانی هەمەلایەن بکات و تەنیا لەوڵا تێکدا چڕی نەکاتەوە، چونکە بەدووبارەکردنەوەی هەمان هەڵەی لەس□قیەتی جاران ڕوویدا، دووبارە هێزە ناوچەیی و دەرەکیەکان لەکورد دەچنەوە کەمین، بۆیە خوێندنەوەی هەمەلایەنە و هەنگاونان بۆ بەستنی پەیوەندی لەگەڵ هێزە نێودەوڵەتیەکان باشترین ڕێگایە بۆ چارەسەری کێشەی کورد. بۆئەمەش پێویستە سوود لەکەناڵە جیاوازەکان وەربگرێت و ڕێکخراوی نەتەوە یەکگرتووەکان بکاتە نێوەندگیر و چەسپاندنی ئەنجامی پەیوەندیەکان لەگەڵ لایەنی پەیوەندیدار، بۆئەوەی نەبێتە قوربانی و یاری بەچارەنووسی کورد نەکرێت و جارێکی تر هەروا بەئاسانی تووشی شکست و کارەسات نەبێتەوە.

ڕەسوڵ بۆسکێنی
2021-7- 24

باوکایەتی، ڕابەری منداڵ و زامنکەری ئایندەی نەتەوە.. فازیل شەوڕۆ

“هەرگیز بە هیچ کەسێکی سەر ئەم ئەرزە مەڵێن باوک.” ئەگەر ئەمە مەتنی دەقێکی پیرۆز بێ لە ئینجیل مەتی، ئەوا باڕەک ئۆباما، سەرۆک کۆماری پێشووتری ئەمەریکا دەڵێ:”بە وەچەنانەوە، تۆ نابیت بە باوک، شەڕەفمەندیی پەروەدەکردنی منداڵێک تۆ دەگەێێنتە مەرتەبەی باوکایەتی.” لەوەتەی ئادەم و حەوا، لەژێر بنمێچی خانووێکدا، بوون بە خەمخۆر و تەواوکەری یەکتری، پێگە و مەقامی باوک و باوکایەتی، نەک هەر لە چوارچیوەی خێزاندا سەنگ و بەها و کاریگەریی مەزنی هەبووە، بەڵکو لە بونیاتنانی ئایندەی نەتەوە و زامنکردنی ئاسوودەیی ڕۆڵەکانی و شکۆمەندیی زێد و وڵاتیش کەسێکی بەوەج بووە. تا لەگەڵ رۆژگاردا وای لێهاتووە، خەسڵەتە جوانەکانی باوکایەتی، لە باوک بسێندڕینەوە و بخرێنە گەردن خوداوەندەکان. خوداوەندی جوپیتر(هەسارەی موشتەری) لە میتۆلۆیژیی ڕۆمانی کۆندا، باوکی هەموو خوداوەندەکان بووە. کاتێکیش، نێردراوەکانی خودا، کتێبە

ئاسمانییە پیرۆزەکانیان، لە ئاسمانەوە بە بەندەکانی سەر زەوی کردە دیاری، دیسان نازناوی (باوک و باوکایەتی) بوون بە ئاوەڵناو بۆ پەسنی مەزنایەتیی و پیرۆزیی خودای گەورە و بەخشندە… .

کەواتە، هەریەک لە ئێمە، جگە لەو باوکەی بایۆلۆژییەی جیناتەکانی (DNA) خۆیمان پێدەبەخشێ، بە چەندان شێوە، باوک و باوکەکان لە تەمەن و ژیانی ئێمەدا، ڕاستەوخۆ و ناڕاستەوخۆ، بوونیان هەیە، لە شێوەی خودا و مامۆستا و شێخ و مەلا و ڕابەر و بەرپرس و حاکم و باوکی ڕۆحی و باوکی مەجازی… .

با نەختێ، سادەتر، بچینە نێو مەتنی بابەتەکە، بە چەند چرکەیەک چاوەکانی خۆت داخەوە، ئەو ساتەوەختە کورتە بێنەوە پێش چاوی خۆت، کە لە پۆلی دوو و سێی سەرەتایی بوویت و لە دەستپێکی دەرسەکاندا، پێش گەیشتنی مامۆستا، لەگەڵ هاوپۆلەکانت چ فەرتەنە و بەزم و گەبەندێکتان دەنایەوە، جا لەگەڵ بیستنی خشپەی پێی مامۆستا، ئەو پۆلە دەبووە، ئاشی و ئاولەبەراو، وەک ئەوەی ژوورەکی چۆل و هۆڵ بێ، کەس فززەی لێوە نەدەهات… . یان لە دیوەخانەکی گەورەدا، چ سمەسمەان و هەرا و قاقا و پێکەنینەکە، لە هەرکە، ڕیش سپی دیوەخان، یان کەسێکی بە هەیبەت و شکۆ و قورس وگران، دیتە ژوورەوە، دیوەخان دەبێتە، دیوەخانەکی هێمن و ئارام و موحتەبەر… . نموونەی دیکەش زۆر… .

بەبێ، ئەوەی ئێمە هەستمان پێکردبێ، ئەوا بوونی کەسێک، لە مەرتەبە و مەقامی باوک، وایکردووە، کە ئەو کەسە بتوانێ تەواوی ئاوهەوای ئەو ژینگەیە، لە بارێکە و بگۆڕێ بۆ بارێکی دیکە. لەم حاڵەتەشدا، دوو ڕایەڵە بەیەکەوە گرێدەدرێن و ئەو دۆخە دەهێننە کایەوە، ڕایەڵەی یەکەم، ئەو سەنگ و بەها و مەقامەیە کە مامۆستاکە یان شێخەکە یان کەسایەتییەکە توانیویەتی بە خۆی بەدەستی بێنێ وە دووەمیان، ئەو گوێڕایەڵی و ئیتاعەت و ڕێز و حورمەتەیە، کە ئێمە، بەرانبەری، بەئاگایانە، نیشانی دەدەین و گوێڕایەڵیی دەبین، ئەوجا چەمکە بنەما و یاساوڕەسای کەلتووری و کۆمەڵایەتی هەیە، ناچارمان دەکات، ڕێز لەو کەسە بگرین و وەک باوک سەیری بکەین.

مرۆڤ، هەر چییەک بێت و هەرچەند سامان و دەسەڵات و هێزیشی هەبێ، هەمیشە حەزدەکات، یان باوکی یان باوکەکی هەبێ، ڕێنمایی بکات و ڕابەرایەتی بکات و جەرگسۆز و خەمخۆری بێت و پشتیوانی بێ… .

کاتێک، مەهاتما غاندی، یان کینگ مارتن لۆسەر یان ماو تسیتۆنگ،

دەتوانن ببنە باوک و ڕۆڵی ڕابەر و پێشەوا و سەرکردەی ملیۆنەها کەس ببینن و بتوانن ئایندەی ئەوان بگۆڕن و ئاسوودەیی داهاتوویان، بەشیوەیەک لە شێوەکان زامن بکەن، ئەوا لەبەر دوو خاڵی سەرەکی بووە: یەک، ئەو زاتە مەزنانە، خەسڵەتەکانی باوکایەتیان وەدەست هێناوە و باوکایەتی بووە بە واقیعێکی بەرجەستەکراو لە خودی ئەوان و فەلسفە و بیروبۆچوون و عەقیدەیان، دووەم، هەموو ئەو کۆمەڵ و کەسانەی ئەوان ڕابەرایەتییان کردوون و تا ڕادەیەکی باشیش سەرکەوتنیان تێدا وەدەست هێناوە، لە بارودۆخێکی دەروونی و هزری و ڕۆشنبیری و کۆمەڵایەتیی ئەوتۆ دابوون، کە پێویستیان بە (باوک)ێک هەبووە، بێئاگایانە ئەوان وێڵ و سەرگەردان بوون بە دوای ئەو (باوک)ەدا. بە بەیەکگەیشتنی ئەو دوو جەمسەرە، سەرکردە و جەماوەرەکەیان، توانیتیان بگەن بە ئامانج، گەر بە نیوەچڵیش بێت!
با ئێستا پەو پەیوەندییە ڕۆحیی□ی نێوان (باوک و منداڵ / سەرکردە و جەماوەر)، بە شێوەیەکی دیکە خووردبکەینەوە و بپرسین:

بۆچی، دەستە دەستە خوێندکار و دەرچوانی زانکۆکان، هەنە لە کوردستان، بە پۆشینی جلکوبەرگێکی یەکپۆشی سەردەمیانن□، لە زیکر و تەهلیلەی دەروێشایەتیدا، ئەلقەد□ بەستن و حاڵدەگرن؟ ــ گرتە ڤیدیۆیەکان بەردەستن.
بۆچی گەنجی کوردی تەمەن بیست بەهاری خۆی بە دەریایی ئیجەدا دەدات و دەشزانێ، مەرگ چاو□□ی□تی لەوێ؟
بۆچی کچێکی هەژدەساڵان، پەنجە دەخاتە سەر پەلاپیتکەی دەمانچەی باوکی و خۆی دەکوژێ؟
بۆچی ل□ نێو چین و توێژ و کۆمەڵانی خەڵکی کوردستانی باشووردا، بە نموونە، بێ متمانەیی و داشۆران لە ئینتیما و سەرلێشیواویی، بوونتە سیمای دیار و نائومێدی؟
نموونەکان یەکجار زۆرن... .

لەپاڵ قامتێک هۆ و هۆکاری دیار و نادیار، سەبەبێکی سەرەکی ئەو دیاردە نەخوازراوانە، لە کۆمەڵی کۆردەواریدا، نەبوونی (باوک)ە ـ بەمانا پیرۆز و مەزن و فراوانەکەی.

زانکۆییەکەی لە حەڵقەی زکری دەروێشایەتیدا راوەستاوە، بەدوای باوکێدا دەگەڕێ، کە لێی ونە... ئەو لەو حەڵقەیەدا ئەو باوکە دەدۆزتەوە.
گەنجەکەی نێو دەریای ئیجە، بۆ گەیشتن بە باوکێک خۆی بە خنکان دەدا، کە لێسەندراوەتەوە و لێی زەفتکراوە، کە دادپەروەری و یاسایە... .

خانمە تەمەن گەورەکە، خۆی دەکوژێ، چونکە باوەشی باوکێک نادۆزێتەوە، ببیتە ڕابەر و پشیوانی… .

ئەگەر، سەرەتای ئینقلابەکەی قاسم بکەینە دەستپێکی، کاری حزبایەتی و هەڵگیرسانی شۆڕش، ئەوا، هەرچی حزبی نەتەوەیی کوردی هەیە، لەو(٦٣) ساڵەدا نەیانتوانی ببن بە (باوک)ی نەتەوە و ڕۆڵی (باوکایەتی) ببینن. ئاکامەکان ئێستا لەبەر چاوانن.

هەرچی پارت و ڕێکخراوی چەپ و چەپگەرایی هەبووە، لەبەر هەر هۆکارێک بوبێ، ئەوانیش، ئەگەرچی لە هەندێ قۆناغدا، خاوەنی گەورەترین جەماوەر بوون، نەیانتوانی بە کردەوە بیسەلمێنن کە (باوکی میللەتن) و باوکانە ڕەفتار دەکەن. هەموو ئەو گروپ و تایفە و تاقمانەی ئایین و درووشمەکانی ئایین و ئایینزایەکانیان کردە، بەرنامە و پڕۆگرامی بزووتنەوە و جولانەوەکانیان، نەیانتوانی، هەرنەبێ ڕۆڵی (باوکی ڕۆحی) هەوادار و لایەنگرەکانی خۆشیان بن. جوانترین نموونەش، گۆڕەپانەکانی بەهاری عەرەبی بوو لە ناوچەکەدا. لە هەموو ئەوانەش گرنگتر، سیستەمی پەروەردە فێرکردن، لە عیراق و لە باشووریش لەم (٣٠) ساڵەی دوایدا، فەشەلی هێنا، لە داتاشینی پەیکەری (باوک) و نیشاندانی (کەسیتیی باوک) و بەرجەستەکردنی ئەو (باوک)ە لە نەوە ڕۆح و هزر و ویژدانی نەوەکاندا.

ڕەنگی، هەبێ، بەڵێ، ئەو نووسەرە، چ تاریکپەرست و کەلکە کۆنەپەرستەکە، تازە بە تازە، دەیەوێ ڕۆحی ئاغایەتی و کوێخایەتی و شێخایەتیمان بۆ زیندکاتەوە و بمانگەڕێنێتەوە سەدە تاریکەکان!
ئەوەی، لێرەدا مەبەستە، هەرگیز، نەتەوە و کۆمەڵ و تاکەکان، ناگەن بە ئامانجەکانیان، ئەگەر (باوکێکی دڵسۆز و ئاقڵمەند و فیداکاریان) نەبێ. مەرج نییە، ئەو باوکە، هەر مەهاتما غاندی و نێسن ماندێلا و دایە تیرێزا بێ. دەکرێ ئەو باوکە (بیروباوەڕ و عەقیدەیەک) بێ. لەوانەش گرنگتر، دەکرێ ئەو باوکە، (دەستوور و یاسا) بی. ئێستا ئەو (باوک)ە بەهێز و دەسەڵاتدار و بەتوانایەی کە هەر یەک لە وڵاتانی ڕۆژاوا بەڕێوەدەبات و ـــ تا ڕادەیەکی باشیش لە ڕابەرایەتی و زامنکردنی ئاسوودەیشدا سەرکەتووە، (دەستوور و یاسا)یە.

دەکرێ(دەستوور)ێک دەسەڵات و هێزی داپەروەریی لە پشتبێ، ڕۆڵی (باوک) ببینێ و داهاتووی نەوەکان لە خۆشگوزەرانی و ژیانی شەرەفمەندانە مسۆگەر بکات. دەرکرێش (ڕابەرێک)ی شیاوی بەتوانا، ئەو ڕۆڵە ببینێ، هەرنەبێ، بۆ گواستنەوە قۆناغیک بۆ قۆناغێکی

باشتر و خۆشتر و چاکتر.

بە (باوکی)یە، وای کردووە، ئێمە نەک ڕەش و رووت و عەوامەکە، بەلکە مامۆستای زانکۆ و وەزیر و گەورەپیاوەکانیش، بچنەوە ژێر دەواری خێڵ و هۆز و ئاغایەتی و شێخایەتی… .

نە بوونی (باوک) ونبوون و لەدەستدانی (ئایندیە)، نەبوونی خوودە.

فازیل شەوڕۆ – دوبلن

زۆر جار دەم لای تۆ جێهێشتووە.. دڵکێش قادر

من شەوان دەچوومە نێو تەنیایی و
بێئاگا بووم
زۆر جار تەنیایی خەیاڵی لێ دەدزیم
خەیاڵ لە من تەنیاتر
من لە وجوودی خەیاڵ بێ ئاگا
بێ ئاگایی، دابڕانە.
دەم قوربانی ئەو جێهێشتنانەیە
کە شەوان مانگ بە دیارمەوە حوزن دەیبردەوە
چش، ئەوان خاڵین لە دابڕان
بۆ کۆترەباریکەیەک سکاڵام نارد
خوداوەند، لە هەموو قابیلەکان تووڕەیە.
من لە نەوەی ئەو ئەهریمەنانەم
کە خەیاڵ دایبڕین لە شەڕ
من و خەم بەیەکەوە دەچینەوە سەر ئینجانەکانی تەمەن و
ڕابردوو لە یاد دەکەین
ئێستا کەسێکی دیکەین
لە ماڵە باجەنەمان ڕا دەکەین
تا ڕێگای ئاوی هەبێ ناچینەوە سەر ڕێی باران
تا خودا حەزکات
پیکەنینمان جوان

تا جوانی حەزکات
دابڕانم هەنگوین
تا چیا حەزکات
نەسیمی بەیانیانم شاد
چ شیرینە ئەو چاوانەی گۆڕدران.
کە بێ ئاگابووم
دڵی منداڵیم، دایبڕیبووم لە قاپی خانەقای دراوسێمان و
منداڵانە دەچوومەوە ناو جوانی قانگدراو
چ بێ ئاگابووم
ئێستا من خەیاڵێکی دیکەی ناو هەنبانەی منداڵیم
ئێستام ئێستایەکی ونە
ونتر لە ماڵی ن□و□س□□کی ماندووتر لە هەتاو
هەتاو، تواندنەوەی مۆمە لە داڵانی قەیسەر.

سلێمانیی
دڵکەش قادر

ئینجانەی بەختم.. شەماڵ بارەوانی

هەموو سپێدەیەک
من و تەنیایی
بەدەم پیاسەی بێزارییەوە
شەقامی خەم تەی دەکەین..

هەموو نیو□□ژ□ک
لەسەر ڕێگەی چاوەڕوانی
ئەلبوومی بیرەوەرییەکان هەڵدەدەینەوە..

هەموو ئێوارەیەک
سەردەکەینە مەیخانەی ئازار و
جامێک مەستی دەنۆشین..

هەموو شەوێک
لەسەر دۆشەگی نیگەرانی
گوێ بۆ ئاوازی دابڕان هەڵدەخەین..
…
کەی دەگەڕێیتەوەو
ل□ ئینجانەی بەختم بڕوێیت
ئاوێتەی ترپەی هەناسەکانم بیت و
ل□ ئامێزی حەزەکانمدا بتوێیتەوە
…
ل□ بێ تۆیيدا
مـــــن لە
بەهارێکی ڕەنگ زەردو
گۆرانییەکی غەمگین
لە
جەستەیەکی مۆمیاکراو
لەچۆمێکی وشکبوو دەچم

لەدووری تۆ

لە پاڵەوانێکی شکستخواردوو
ئیمپڕاتۆرێکی ڕووخاو
لە
داستانێکی تراژیدیک و
له چامەیەکی بێ شیعر دەکەم

ل□ نەو□ تەیەک دەچم
-زمان
-جوگرافیا
-م□ژوو
-کلتوور و
هەموو شتێکی دزرابێ.